„ЗАСТАВА“ излази трипут у недељи: **средом, петком и недељом.**

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 12 фор.
на пола године . . . . . 6 „
на четврт године . . . . . 3 „
на један месец дана . . . . . 1 „

за Србију:
(у сребру)
на годину 120 гроша, на пола године 60 гроша, а на четврт године 30 гроша чар.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по количини врста листа места које заузимају из оваких ситних петит слова, и за сваку врсту плаћа се увек по 6 новчића, а за жиг сваки пут башка по 30 новч.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „Заставе“ у Нови Сад, у кући под бројем 11 и 12 у дунавској улици.

Рукописи не враћају се натраг.

БРОЈ 40. **У НОВОМЕ САДУ, У НЕДЕЉУ 2. АПРИЛА 1872.** **ГОДИНА VII.**

Досада су ове општине поднеле представку ради потврђења саборских закључака и ограду против сабора ad hoc:

Нови Сад, Сомбор, Панчево, Врањево, Вршац, Шид, Ст. Бечеј, Кула, Мокрин, Ириг, Жабаљ, Српска Кларија, Рудна, Ст. Футог, Черевић, Беочин, Пешта, Темишвар, Сентомаш, Каменица, Горњи Карловци, Јазак, Огулин, Баја, Вел. Бечкерек, Бела Црква, Врдник, Суботица, Паланка, Беодра, Сивац, Делиблато, Гај, Дубовац, Турија, Сента, Варјаш, Тител, Шиклош, Н. Бечеј, Фелдварац, Вуковар, Госпођинци, Чуруг, Меленци, Дероње, Земун, Дивош, Мол, Осек, Чаково, Плашки, Мирковци, Грк, Товарник, Итебеј, Неузина, Ечка, Кленак, Сегедин, Костајница, Рума, Каћ, Ороспамош, Сириг, Деска, Н. С. Иван, Санад, Ђала, Кусић, Лесковица, Калуђерово, Брђани, Црна Бара, Горњи Ковиљ, Доњи Ковиљ, Лок, Вилово, Сентиван, Ђурђево, Мошорин, Ватин, Брод, Влајковац, Јабука, Мрамораг, Иланца, Јарковац, Томашевац, Пирош, Бобота, Товаришево, Надаљ, Будим, Стари Врбас, Стапар, В. Гај, Јарак, Ст. Кер, Лединци, Стапчић, Оточац, Дивљаш, Илок, Загреб, Крчедин, Блиња, Ердевик, Парац, Тремушњак, Дента, **Лаћарак, Крбавица, Перлез, Падеј, Мариндол, Бачинци, Ченеј, Петриња, Ст. Кањижа, Митровица, Река, Косиљ, Кленовац, Горња-врховина, Доња-врховина, Заложница, Доњане, Дабар, Скаре, Свиша, Брлог, Канак, Срб. Чанад, Сакуле, Станишић, Срб. Св. Петар, Мемиљ. — Свега 138.**

У ОЧИ РАЗЛАЗА УГАРСКОГ САБОРА.

I.

Одмакло је прилично времена, од како се у пештанском сабору укочио точак саборског рада, и од кад се опозиција почела да вуче клипка с владом на тај начин, да влада незна, шта да почне, да се из овог немилог положаја извуче.

У овоме листу обележен је верно сваки важнији моменат из ове борбе, као и иначе што је изнесено све што год се на сабору радило, а имало је и најмање какве важности, било по нас, било у опште по државни живот. За то сад овом приликом нећемо се бавити са разгледањем стања саборски странака и њиховог одношаја. —

Овај сабор угарски завршио би законитим начином своју трогодишњу перијоду 8. априла, јер тога дана истиче мандат његовим члановима, заступницима народа Угарске. Услед борбе пак која се око законског предлога владиног о изборном реду заподела, тај се законити период неможе дочекати а да не буде лоши последица по данашњу владу. По парламентарном обичају, влада кад поднесе један предлог сабору, мора га и спровести кроз сабор или одступити. У овом случају дакле, где је рок трајању сабора на измаку а нема изгледа да ће јој споменути предлог проћи кроз сабор, неби јој остало ништа друго до да одступи, ако би тај рок разлаза саборског хтела дочекати. Пошто је пак ова влада тако тврде коже на образу, да никако неће да иде, док је најпосле срамно не збаци народ, то јој није остало друга пута да себе спасе, него распустити сабор.

На тај акт владин свако је данас спреман, и сад се већ сна и време кад ће бити распуштен, као и начин, на који ће. Дан распуста ипак баш није означен, али најпосле и не мења млого саму ствар, а дан два пре, а после.

Да богме, да би распуст сабора морао у народу произвести највеће огорчење, које би могло свакојаки, ал увек по данашњу владу и већину саборску хрђави последица имати, особито, како је народ већ досад огорчен у великој мери на њих, због постојеће борбе у сабору. Да би се то избегло, мудрост деакове странке и владе мађарске пронашла је и ту себи својствен пут, пут лукавости и кукавичлука. Да избегну опасност, пронашли су да је згодно, да се сабор не распусти, него за неколико дана пре закључи, затвори, него што би му рок истекао. Ово је у форми истина нека разлика; распуст сабора бива обично царским или краљевским рескриптом, слично ономе којим је распуштен сабор хрватски, и сада у најновије време чешки. У рескрипту се обично каже узрок распуста, који увек то садржи у себи: да владалац предпоставља владу сабору, и да је задржао себи, да по своме праву још једаред апелује на народ, да би се уверио, дал је мнење сабора, у извесном питању заиста и право мнење народа. Закључење пак, затварање сабора бива обично престолном беседом као и отварање; сабор се не „растерује“ као у првом случају — али је у самој ствари између та два акта онака истота, каква је у оној узречици у српском језикуу, кад се каже: „није шија него врат“!

Но по нас је то за сад од споредне важности. Државноправна опозиција у сабору и њени органи нека се гложе са владом око правне стране тога питања. По нас је важна само фактична страна истог питања у толико, што смо ради да на завршетку периода сабора овога прегледамо његов рад, те да видимо: дал смо и какво смо добро од овога сабора добили. С тога гледишта, нама може са свим равнодушан бити начин разлаза саборског, и дан кад ће исти наступити.

Ово питање с народносног гледишта стављено на деловање сабора, може наћи свога одговора у простој реченици: ми, народ српски у Угарској, од ове трогодишње радње саборске није добио ништа. Шта више, овај сабор, или је сам непосредно, или служећи као ослонац влади посредно нанео нашем народу квара, колико је год више могао, и све што можемо рећи да смо од тога сабора добили, своди се на ово: да смо добили уверење, да у мађарском народу врло мало има људи, с којима се данас заједнички може радити на унапређењу државе ове, изузимајући Ирањија и његове једномишљенике, као једине Мађаре, који су свој државнички поглед основали на духу времена, на суврменим државним начелима и на фактичном положају државе ове и одиошају њени интегрујући саставни делова. То смо добили од овог сабора, што можемо сматрати као неку корист, неку чисту добит, која своје материјалне плодове може тек у будуће носити нашем народу, ако је будемо умели употребити.

Али у место други позитивни користи, које имадосмо права од овог сабора очекиватп, донесе нам овај сабор само позитивне штете, што онај, који још до сад није — а тога већ данас у нашем народу за цело нема — може из овог легимичног прегледа саборске радње најлакше увидити.

Животно питање наше, које обухвата у себи услове народносног опстанка и развитка народа нашег у земљама (са ове стране Саве и Дунава, и „питање народности“, као још нерешено и по признању сами Мађара а и по фактичном стању — што је главније — није пред овај сабор ни излазило у форми законског предлога. (Све што је у том погледу и чињено, није чинио сабор него наши народни заступници. Сабор је пак само то питање одбио или мимоишао; дакле у том најглавнијем питању по нас нанео нам је само штете, јер га није у решавање узео.

Ми споменусмо овде за међу народну у питању народности, Дунав и Саву. Да нас неби ко хрђаво разумео, ми ту међу повукосмо не зато, што би угарском законодавству приписивали непосредну моћ и делокруг у земљама између Драве Дунава и Саве, нити што би признавали садању нагодбу с Тројединцом, него с тога, што под дефинитивним решењем питања народности разумемо и решење првих подпитања, оно, војене крајине српско-хрватске и наше народно-просветне автономије, као интегрујућих делова истог питања, по предлогу о народностима, ког наши народни заступници још 1867 год. поднеше сабору.

Но овај сабор не само да не узе у расправу питање о народностима и не реши га у оном оквиру ког наговестисмо, него поступи с војеном крајином нашом, против воље народа целог и крајишника, као са каквим доминијумом мађарске краљевине. Развојачење крајине у начелу изрече се не уставним начином, апсолутним актом, који не стоји на подлоги одговорности, а конзеквенције тога начела почеше се изводити такође не уставним путем и начином, поред свију протеста и ограда оних, којима се тиме повредише права и користи. Влада је предузела парчетати крајину против њене воље и сабор угарски даваше јој у томе моћна ослона. Буџет војене крајине, који је вотиран ове саборске сесије, показао је како је влада и материјално предузела да крајину оштети, као што ју је и морално већ оштетила, и у томе јој и сабор поможе. Интерпелације и предлози за одлуку наши народни заступника у тим стварима одбише се о глуве уши сабора. У свакој сличној прилици видесмо само неколико чланова крајње левице саборске, где стајаху уз нас у обрану наших права, користи и уставности саме. Осталима је и светиња уставности слаба пречага, кад треба нама наносити вреда.

Па како стојимо са овим сабором у ствари наше просветно-народне автономије?

Влада је као што већ споменусмо сваким могућим начином покушала да нам и то огњиште, на коме смо ми нашу народну просвету покушали да загрејемо, поруши. Закључке нашег народног конгреса није хтела никако да на потврду поднесе — бар већи и главнији део, вели да ни сад још неће — и исте је враћала са изменама натраг сабору и тиме сметала учвршћењу автономије, јер и после усвојени примедаба њени и према истима учињеним изменама опет их није хтела потврдити; једном речи, одуговлачила нам је ствари наше с једне стране да нас умори, и тим љубав автономији у народу подкопа, с друге стране пак стране да добије времена да нас другим путевима може на том земљишту поткопавати, као што видимо да непрестано покушава.

Ово је истина све само влада радила, могло би се рећи, и сабор у томе нема никакве кривице. Али није тако. Ми баш кажемо, да је поглавита кривица на сабору, и што ми трпимо од мађарске владе неправде и безакоња, долази баш посредно од сабора. Влада је изишла из већине саборске. Да сабор није сваком њеном незаконитом акту против нас, одобравајући пљескао, она неби смела тако чинити. Интерпелације наши посланика у тој ствари, неби ишле у министарску корпу где се обично забацују ствари за које нећемо да знамо, него би влада морала на њих одговарати. А и онде, где смо добијали сакате одговоре, сабор је исте узимао на знање, чим је речено, да одговара што је влада урадила. Отуда је да богме морало бити да влада тако поступа према нама, јер је видила да је то сабору по вољи; она пак као извршни орган саборски, као слуга сабора морала је гледати да ради оно што јој господар воле — то је у одношају између слуга и господара са свим природно. И ма да влада специјално има велики део кривице на себи, јер је садањи њен одношај према већини саборској таки, да природни одношај обрнут стоји, опет према овоме, као што би требало да буде, и што је опет од сабора зависило, темељ кривице у тим стварма у сабору лежи. Тако то треба сматрати. Наравно, кад се изводе мере, које служе на утврђење владе, онда влада као господар стоји, а сабор као слуга који мора радити шта му се заповеди, а кад се чине неправде према народностима, кад се гази право другога, па и сам закон, онда влада напусти сабору улогу господара за тренутак, а она као преблаги Јеврем стане за саборска леђа, те вели: ето сабор тако хоће! Овако скрпљен парламенат само у Мађарској може под тим именом постојати.

Као народ, трпили смо само штете, неправде незаконитости од овог сабора које посредно, које не посредно. Осим тога где год се и у партикуларним стварма, у локалним питањма са српским значајем што радило, свугде смо исто тако пролазили као и у главним општим стварма.

Но о томе идући пут.

ПРЕД КОНФЕРЕНЦИЈОМ БЕЧКЕРЕЧКОМ.

Још недељу дана, па ће се састати у Великом Бечкереку конференција Срба слободоумне народне странке.

Као што нам је познато, конференција ова сазива се с том намером, да се споразумно углаве основи, који ће у напред служити за правац нашем политичном раду у Угарској.

Дужност нас двојака позива да прозборимо коју реч о овој конференцији пре него што се састане: јер прво треба да обратимо пажњу нашем свету на важност ове конференције, а друго ваља да будеме спремни и обавештени о ономе што ће се на конференцији претресати.

Правац наше политичне радње у Угарској заслужује свакако да се подвргне зрелом испиту свију родољуба, који о народним стварима бригу воде. Од тога у многоме зависи, хоће ли се наше ствари на боље или можда на горе окренути.

Кад о томе размишљавамо, изилазе пред нас два важна питања, на која како одговоримо, онако ваља и да удесимо своју политичну радњу.

Та су питања: хоћемо ли се у напредак у нашој политичној радњи владати активно или пасивно?

Пре него што одговоримо на та питања ваља да знамо у чему се састоји наша политична радња у Угарској.

Како је укинућем војводине и уништењем наших политичких сабора збрисан политички значај нашем народу, то је и његова политична радња на уски круг ограничена и управо је из свога средишта пренесена у туђе средиште. Наш глас се више не чује на српском народном сабору у политичним стварма; расправљање политичких питања у сопственом нашем органу одузето нам је и данас се о нама решава политично у сабору угарском. Овај сабор постао је законодавно тело за наш народ у провинцијалу, а како стваријзгледају, постаће скорим то исто и за границу.

Шта је сабор угарски за нас Србе и како се он о нама као народу брине, то нам је врло добро познато, нити је нужно да овде на ново понављамо. Но ми морамо узети ствари како јесу, и зато ћемо рећи: да је данас угарски сабор једино политично поље, на коме се и српски глас чути може. Нашем народу за руком је пошло, да протури неколико људи у угарски сабор. Од ових само су четворица заступали на том месту народ српски онако како ваља.

Према томе питање о активној или пасивној политичној радњи своди се код нас на то: хоћемо ли и у напредак бирати посланике за угарски сабор или не ћемо.

На ова питања кад хоћемо да одговоримо, треба да будемо више практични и „политични,“ него теоретични и безобзирни. Ми морамо имати на уму то, којим ћемо путем пре до успеха доћи. Ако пођемо путем пасивне опозиције, ми ћемо се удалити из угарског сабора, наши посланици тамошњи пол оложиће своје мандате, народ ће се повући с активног политичног поља натраг. Али шта ће се тиме добити? Хоће ли се тиме осујетити сабор угарски? Хоће ли се бар опазити на њему празнина каква? Хоће ли се тиме стати на пут извршењу закључака које је сабор о нама и за нас а без нас донео? Никако! На против сабор ће и даље радити своје послове као досад што је радио, и кројити нам капу по својој вољи, шта више онда му не би била ни толико на сметњи српска опозиција.

За народе малене а под туђом владом, пасивна је опозиција са свим бескорисна. Друго би што било, кад бисмо ми били са свим велик народ, те кад бисмо својом пасивном опозицијом могли укочити бар један државни точак, кад бисмо могли учинити да државна машина, која је навијена против нас, застане у току своме дотле, док се друкчије не навије. Чеси н. пр. могу с успехом водити пасивну опозицију, јер је отпор њихов јак, те заустављ другу противну силу. Ми пак не бисмо никада били у стању, да зауставимо противну нам снагу; она би нас онда још јаче притискивала, јер би мање осећала наш отпор. Осим тога ми нисмо народ спремљен за пасивну опозицију; ми немамо те организације унутрашње, која пасивној опозицији даје снагу. И с тога држимо да би пасивна опозиција нас управо умртвила и разгњилила. Не ћемо порећи, да је развитак политичне свести у нашег народа велик корак учинио; али та свест још није добила онако сталности и непоколебимости, колико јој је потребно, да би се одржала усправљена усред жестоке политичне борбе, која би наступила. Та свест још није толико јака, да би своју снагу могла огледати и у пасивној опозицији. Баш активном опозицијом највише ћемо урадити, да се политична свест нашег народа учврсти и очеличи и да се спреми некада за пасивну опозицију, ако нам буде од потребе. Има доста наших људи, који се само дотле поуздавају у нашу народну ствар докле виде другога, да се за њу бори. Чим би ти видели, да се борци повлаче с међдана, они би клонули духом, а не би схватили и разумели, да то повлачење ништа друго не значи,

него промену оружја. С овима водити пасивну опозицију било би врло опасно.

Можда ће ко рећи; а шта нам је хаснила и досадашња активна опозиција? Зар нам се положај променио на боље? Јели нас до каква год успеха довела?

Одговарајући на ова питања мора се узети обзир на околности, у којима се ми фактично налалимо. Према далеко већој сили, која стоји пред нама наоружана сваким могућим оружјем, наша активна опозиција, малена на броју и с голим позивом на правду и правичност па баш и с позивом на закон, дабоме да није могла бог зна шта урадити. Али то јој ипак сваки признати мора, да је у својој радњи кадра показати *моралне* успехе. Глас српских народних заступника на угарском сабору дејствовао је на две стране с моралним успехом: показао је прво страном свету, да Угарска није она благословена земља, где устав закриљује свачија посебна и народна права, да то није земља консолидована, да у њој народи нису измирени и да се ту од стране једнога народа чине неправде другима. Тај глас наших заступника разбио је страном свету ону илузију о култусу слободе личне и народне у сретном мађарорсагу, илузију, коју су Мађари у сопственом интересу међу страним светом подхрањивали. Данас се већ више не држи о Мађарској, да је то земља у себи солидна и јака: цео свет види, да она стоји на ровитим ногама, да се у њој разни народи не могу да сложе и да сваки себи дере.

То је први успех, којим се наши народни заступници подичити могу.

Рецимо сад да смо ударили правцем пасивне опозиције. Онда би тај успех за нас био изгубљен. На сабору не би било наших заступника, те се онда неби чуло ни једнога гласа, који би производио дисонанцију у мађарском кору. Свет би стран држао, да је у Мађарској све задовољно и сретно, ми бисмо сносили свакојаке неправде; а не бисмо имали где ни гласка да пустимо од себе или ако бисмо га и пустили у својим новинама, тај се глас не би чуо даље од наших кругова. Тада би се у страном свету Угарска сматрала као држава јака и консолидована, а то би била обмана, која у нашем интересу не лежи.

Други је морални успех активне опозиције у томе, што се политична свест нашега народа тиме знатно развија и крепи. Ми смо видели за ово последњих неколико година, како се из дана у дан шире кругови народне опозиције и како иста све већма расте. То неби могло бити, кад она неби добијала своје хране озго и кад се неби сама својим сопственим радом, дакле *активном* страном, снажила и крепила. Шта би пак онда било, кад би се наша политична радња на пасивност органичила, то сме горе казали: Мртвило и гњилост!

Ето дакле, у чему се састоје успеси активне опозиције. Ако дакле хоћемо да се одлучимо за један или за други правац, ми морамо најпре добро очи отворити, да видимо, у ком ћемо случају до што већег успеха доћи на политичном пољу.

Из свега овога ми смо бар у томе на чисто: да путем пасивне опозиције ни до каквих резултата доћи не можемо, напротив путем активне опозиције моћи ћемо доћи бар до *неких* резултата.

Ми смо дакле за активну опозицију.

Но да би нам та опозиција што више користи донела, нужно је нашу народну слободоумну странку организовати. Како ће се та организација извести, то је ствар, која спада на конференцију и која се не пише по новинама. Овде ћемо само додирнути спољашње одношаје наше народне странке. Она треба да стоји у свези са подобним странкама код свију других народности, које у равним приликама живе у Угарској као и ми дакле: с Романима Русинима и Словацима с једне, а с троједном краљевином с друге стране. С овима у свези ваља да се углави план за обрану и нападај — разуме се на уставном пољу. Нарочиту пажњу обраћамо овом приликом на то, да би се ваљало састарати, да Словаци и Русини добију више правих народних заступника, који ће их као што ваља заступати у угарском сабору, јер заиста је срамота да словачки народ од својих три милиона не може да протури више од једнога посланика свог у тај сабор. Тога ради ваљало би доћи у што живљи додир са Словацима и Русинима, упознати се с њиховим околностима, охрабрити их у изборном послу и иначе у свему им бити на руци.

Још нешто. На бечкеречкој конференцији изнеће се на среду и *питање о граници*. Ово је питање за нас Србе од велике важности. Мађари мисле да су с овим питањем већ готови, али ми им граничари кажемо: *да још нису готови!* Врло је умесно, што ће се и ово питање изнети пред конференцију, јер треба већ један пут да смо сви у томе споразумни, како ће се с њим поступати. Ми овде нећемо да говоримо о том питању, јер налазимо да то не би било по саму ствар пробитачно. Конференција нека свој суд о њему донесе.

Нама још остаје жеља, да видимо многобројније сакупљене чланове слободоумне српске народне странке, а нарочито оне из границе, на бечкеречкој конференцији! („Панчевац.“)

ДОПИСИ.

‡. **Пешта** 28. марта. Готово већ не вреди пратити саборске ствари, тако су постале обичне. На левици непрестано „говор на умор,“ који се већ у свим могућим варјацијама појављивао, с десне стране ћутање, по кад кад безобразан који говор министра-председника и опомене и укори које саборски председник дели говорницима крајње левице усљед чега се одма диже граја и ларма са обе стране — то вам је сад стереотипна слика сабора угарског. За то вам сад и изостају они чести извештаји од овуда, о саборском животу.

Сам пак рад или нерад сабора пратите и сами из саборски извештаја, те сте сигурно дошли и дотле, где Лоњаји у седници од 25. ов. м. говори о намерама, којима мисли влада доскочити злу у дољним крајевима Угарске, који пате од потопа изливени вода.

Досад је већ више пута опозиција покушавала на разне начине, да се мимо дневног реда, т. ј. мимо закона о изборном реду обаве и други важни и журни послови, но десница, владина странка не хтеде на то никако пристати. Кад друга пута не остаде, поднесе у тој седници заступник *Тиса* предлог, којим сабор одлучује, да с погледом на невољу која је тај део земље од силни вода постигла и услед тога нужну, скору помоћ, одреди а пошто сабор више нема времена, да ту ствар својим путем реши, — то да влади остави да она под својом одговорношћу учини све, што потреба изискује, пошто ће сабор усвојити оно што она буде у тој ствари ваљано урадила.

Но наравно ни овај предлог, као у опште ни један који долази од опозиције није усвојила већина, пошто је Лоњаји дао нека извештаја, који вели: да су у тој ствари већ учињени кораци ради помоћи оним крајевима, да је 20.000 ф. већ издато на *планове* (!) и да су инцинири изаслани да *пројект начине*, што се већ и ради, и да је у министарству у тој цељи већ одређено 800.000 ф.!!

Вићете цео извештај тај „вршачког посланика“ саопштити. Овде пак нек је на њега само ова мала примедба додуштена: На улепшање Пеште, од чега имају користи само неки чланови аристокрације и чивути пештански, бачено је 23 милијона — ако се не варамо. За то је било новаца. Али становцима: *„темишварске, торонталске и бачке жупаније, предела око Арада и осталих потиских предела“* — као што вели сам Лоњаји, — толиком силном народу да се избави од коначне пропасти, да се спасу те плодовите земље и у будуће од поплаве, и да се тај народ и сад одржи у животу, одређује се свота од — 800.000 ф.!!! Срам било сву владу, срам „вршачког посланика“ и оних који су га бирали. Ту тражити уверења о старању владином за народ, па онда реците: ова се влада брине за *народ!* Шта се у *такој* невољи — као што је ова у коју је запао Банат и Бачка, може урадити са *осам стотина хиљада!?*

Само би још луд човек и опет само лудама могао још говорити, какав је пријатељ народу и земљи ова влада, и *луда* ће само моћи у идућим изборима гласати за једног од оних несретника који су до сад решавали судбом ове земље. Ово могу и „дотични“ вршчани узети на знање....

Сабор ће се затворити 4. априла, престолном беседом. Тај је дан са свим позитивно одређен, и после њега неће бити још једне кратке седнице као што се испрва мислило, него „свако себи.“ — Пре пак разлаза, „вршачки посланик“ држаће, — као што вели „П. Л,“ — *опроштајну* беседу сабору. Не знамо само, хоће ли му се икад моћи *опростити* што је он назадку ове земље допринео и хоће ли се земља њега *опростити!* —

Иначе нема ништа важног. Мало знаменитије може се узети, да је један случај код овдаш. крив. суда. Тужен је *гроф Стеван Карољи* млађи, да је бичем два пут ошинуо „констаблера“ орган јавне сигурности. То је било 8. маја 1870 год. Суд је тада осудио тог грофа на месец дана затвора због учина *јазног насиља* и *повреде* јавне сигурности повереника у његовом *службеном* деловању. Но виши суд уништи ту пресуду.

Код овог краљевског суда, обнови увређени сад опет тужбу где је и примедбама вишег суда за доста учињено, и ма да је очевидно било, да су сведоци морали бити ма којим начином поткупљени јер су своје заклетвом потврђене сведочбе у корист оптуженог исправљали, и ма да је државни тужилац основног узрока имао да иште и више од два и по месеца, ипак га суд осуди само на *месец* дана затвора. Како су обе стране пријавиле жалбу на виши суд, то смо љубопитни да видимо, хоће ли и сад касација *одбацити* пресуду или ће је потврдити!

Видите правде *мађарског* правосуђа. *Стеван* Поповић мора на *годину и по* затвора што је *истином* увредио(!) државног слугу *Андрашија* а *Стеван* Карољи, што је *бичаљем увредио* — а можда и повредио државног слугу *Бринкмајера*, добија само *месец* дана затвора.

Сад би ми желили знати: да ли је та пропорција основана у начину и сретству, или у личностима, другим речма: небили и Стеван *Поповић* прошао само са *месец* дана, да је *увредио* Андрашија *бичаљем* и наговестио тим начином да се зна да му нису руке чисте, и би ли Стефан *Карољије* дошао на *осамнајест* месеци у затвор, да је путем штампе, *Биркмајера увредио* — или ће ту бити преокренута размера. Овде је *гроф*, који *вређа „власти“* па том је слободно и „бичаљем,“ тамо је био прост журналиста и то још *српски* — према *мађарском* грофу.

Ал свакојако — занимљива студија!

—р— **Ириг** 29. марта. Вама је већ достављено, да је наш „пресветли“ прошле недеље пропутовао Сремом. Знате, да свашта у свету има свога узрока, па тако исто има и довољно повода, што је приморало нашега жупана, да у ово мочварно доба усрећи Сремце својом господском посетом; али ми јадници у иришком срезу не бесмо толико сретни да тога дичнога и узоритога Србина у својој средини видимо, и због тога се ми жалимо пред лицем целога српства на тај очувски поступак нашега жупана, јер када њега у средини угледамо, и када прапорци из срезкога суда метанишу пред будућим преподобним, а садањом диком Срема, то знамо, да је наступило време озбиљнога рада, да се неокаља образ народу. Благо нама Сремцима са нашим жупаном, порећи се неда, човек је усталац и брз на делу, чим треба против интересу народа радити, а и довољно вешт, да нуз сваку сотонску струју гуди, а у последње време посто је и промућуран, јер је дошао до увиђавности, да за њега у овоме срезу цвеће не цвета, те зато и бежи од Ирига као ђаво од крста. Па ипак нешто доброга стоји у свези са путем велике господе, јер док је жупан са одпадницима и одметима народним шуровао, по Срему се већ био разнео глас, да се и баичић Вакановић подигао из Загреба на ћабу у Будим, де је од „браће“ испросио, да се наш сабор сазове 3. јуна.

Елем наступају озбиљна времена, јер је ово згодна прилика, да се појединци прославе и овековече, и заиста почетак је сретно учињен; извештенисте већ, како је безсмртни „Гргеч-попа“ дефелирао са путиначким Швабама у корист мађаронском кандидату судцу Младеновићу; знате, да је поджупан Бранко румским Швабама препоручио се за кандидата, али незнате, како га је један Шваба одпоздравио: „Ja Herr v. Jovanović, sie sind ja wol en Vicegespan, aber sie luga doch;“ и да стари Јанчо буни Швабе против „раца“ Бранка; чули сте и за иришкога мађаронског кандидата, какав је делија, да му равна у широком свету нема. И заиста мудра је зверка тај нови пријатељ жупана Кушевића, који тражи славе, а незна јадник, да се до сада довољно у свом месту прославио. Греота би било сваку речцу о том човеку трошити који је са свога пркосцијлука довољно обележен као одпадник народа: а из младих година познат као пајац, јер свака Сремица пружаће прстом на садањег мађ. кандидата П. Јовановића, те вам показати човека који је пре неколико година трчао по румском вашару са гаћама на штапу; а криминални протокол срезкога суда у Иригу и данас још сведочи, да је садањи мађ. кандидат прославио се са својом надераном главом лупајући ни кривим ни дужним људима главу код богомоље. Е па сад, ко сме рећи, да такав кандидат недоликује садањој влади, и да је поджупан Бранко наишао на срећан избор, јер подерана врећа добила је достојну закрпу.

Будући, да је садањој влади јако до тога стало да у будућем загребачком сабору познату мамелучку већину истеше, да тиме не само себи крму у рукама задржи, већ да уједно и својој „браћи“ Мађарима бригу поради хрватских заплета са рамена скине, те су се већ и при кортешовању почели служити у обичајеним мађарским средством: вином, гулашем и батинама. Истина, да је лоњско-пољски јунак разглашени „витез де куруза“ служио се још за сретнога свога бановања таквим средствима, пак нам није ни мало чудо, што се ни његови подпурани служе омиљеним средством свога незаборављеног господара, али никако не можемо себи протумачити, да за тако прљав посао на услузи стоји задужбина деспотице Анђелине, те од манастира Крушедола направише кортеши мађаронски врзино коло, где се пило и частило све у славу одпадницима и гусеницама нашег народа. Ако ћеду нам наши намастири бити у будуће легло, из ког ће куљати отров за народ, боље да их и немамо. Докле кортеши са пијанком обмањују свет, дотле главом сам кандидат оружасе, да батином почасти свакога, који њему по вољи небуде. Ми му ни најмање то у зло неуписујемо, јер се човеку прохтело, да у загребачком сабору бере масну дневницу, па што неиде лепо, мора се на неотесан начин постићи, какав је ко, онаким се средством и служи.

Н. Р. Кула 27. марта. — Овде се у велико спремају за избор посланика на зем. сабор. Избор овај за нас Србе важан је с тога, што ће се при њему показати политична свест нашега народа из овога округа, у који спадају само две срп. општине: кулска и старо-врбашка. За ове две општине зна се, да су увек српску народну странку потпомагале, и сад потпомажу, те по томе надати се можемо, да ће се и овом приликом држати оних начела, која је српска народ. странка усвојила и која ју у свима делима руководе. Надати се томе можемо тим пре, што нам је најдрагоценија имаовина — непоколебљиво поштење овд. нашег народа познато, који је истина прост али у питању опште среће и части народне *непобедљив;* главу ћеш му пре са

ПОДЛИСТАК.

ПИСМО ИЗ КАРЛОВАЦА СРИЈЕМСКИ.

„Аој ноћи!
дал ћеш скоро проћи?“

Драги пријане!

Држим да ћеш и ово писмо радо прочитати, тим више што је оно из „славнога Сријема“ а из града „српскога сиона.“ Некима ће, можда, оно непријатно бити, али шта ћу, у атар истине и опште ствари српства, морам га на јавност изнијети онако како га написах. Коме је стало до напредка, до стварности, до знања правог и среће, љутити се неће, па ма га ова истина врућом водом полила, а ко за то немари до тог ми ни стало није. На ствар!

Данас сам посјетио овдашњу гимназију, коју кад сам видио и њен програм прочитао одма сам увјерио се да она ни на стопу није напријед измакла од поповски далматински гимназија.

Шта врједи познаћеш је и по томе, кад чујеш, да се у њој још *јаћови и јерови* пишу; и да се у њој забрањује ђачко друштво уредити под изговором да је за ђаке отров и зараза такво друштво, јер, веле нека братија, „дјечурлија ће се удруживањем изопачити.“ А таку исту изреку употребљавају полицаји и влада за грађане и народе, говорећи да су народи незрели. Сад ђе је ту чвор — сам суди. —

У тој се школи као још у неким назадњачким заводима непризнаје да је удруживање и јавни збор и договор права душа за развијање, напредак, и усавршивање човека и народа.

У њој се још гимнастично вецбање сматра за излишно те га још и нема, које честити синови Америке сматрају и стављају на прво мјесто међу школским предметима.

У њој се веома мало говори о ономе што требају потребе народа и дух овога вјека, него се више бакће око изучавања латинског и грчког језика*) од којих никаке, ама баш никаке користи народу бити неможе, но само грозна штета почим ђаци учећи их губе драгоцјено врјеме и снагу своју, сучим би могли друге користне науке изучавати с којим би и себи и народу више користили.

Неки веле да не може бити изображена човека док класичне језике не научи, а ја усуђујем се рећи: то је апсурд и ништа више; јер прво ја познајем на десетину људи који ни бекнути незнају грчки и латински, а међутим имају довољно и воље и знања да најузвишеније ствари познају и усрдно раде за општу ствар народа и људи; друго ето имамо на стотине попова, калуђера, медецинара и правника који редовно свршише класичке гимназије па чак и грчки и латински и старославјански говоре и пишу, па ено на жалост још немамо ваљаних књига за школе, него бог вас пита каке; немамо честити писаца колико треба да српском свјету поучних и научних књига на народном језику напишу; немамо људи ни десетину који би се озбиљно латили за ширење знања по народу и који укорењују врлине породичне, грађанске, народне, и човечанске.

Најдивнија наука међу наукама — дијететика, то јест, *наука о чувању здравља* у овој се школи као и у препарандији сомборској заборавила, који предмет да је праве среће и свјести требало би и у основној школи предавати, па би нам мање „одозго“ умни и тјелесни пропалица долазило који због незнања дијететике неумију себе као што треба држати, и међу којима веома мало нађе се људи за узвишенија пословања способних, а веома млого за салонске етикете и женске „курмахере.“ А јели ово сушта истина што кажем, увјериће се пошто баци поглед на млогу нашу „интелигенцију,“ коју спрам броја васпитаника млого невидимо на јавноме раду, и свећенство*) које и само срља у пороке онаке пред којима и најглупавији и најнемарљивији човек црвенити мора.

Ја незнам морали бити пречег предмета за учитеље народне и свећенике, који се једнако са садањим и будућим нараштајем народним баве, него ли наука *о чувању здравља*, — у опште наука јестаствених и друштвених.

Незнам кад ћемо већ једном престати мајмунисати по препотопнима теоријама западњачким, да се сада и сами западни од њих с муком лијече.

Незнам кад ћемо већ једном зрели бити да у наше школе неправимо програма за учење по систему туђинштине, које ни толико свјести немају, ма да се зову *„културтрегери“*, да престану вјеровати у непогрјешимост папе; но *да добро проучимо свеколике потребе народне, те да на основу тих потреба народних*, а у појму овога врјемена, *програме за обучавање у школама нашим правимо.*

Шта врједи ова гимназија и колико од ње користи народ очекивати може, ево њен програм па нека он у мјесто мене говори:

Наука хришћанска у сви осам разреда недељно 16 с. предаје се: Латински језик 50 с. нед. Грчки језик 28 с. нед. Српски са старо-славенским језиком 20 с. нед. Њемачки језик 25 с. нед. Математика 22 с. н. Историја и географија 24 с. н. Филозовска пропедевтика 4 с, недељно.

Ето ти програма, читаоче, по ком се твој и народни синови обучавају, *Петдесет пута недјељно* предаје се језик латински, а народна и општа исто-

*) Господа поштоваоци тих језика можда ће ме ш њиовог гледишта осуђивати што сам противан тим мртвим језицима; али ако је ко таког увјерења да је тај научни језик потребан правницима и љекарима, у таком случају нека га уче они, којима треба, али да не буде обвезан, но нека се на вољу ученицима оставе.

*) Из овога кола изузимамо 10—15. ваљаних свећеника, који усрдно своје дужности врше према народу и науци.

рамена скинути. него што ће окаљати име прадедовско — овдашњи Срби су достојни унуци Милош-Обилића — достојни санародници наших народних првака. По рекох, народ је не научен, треба га освестити, треба му рећи: на што иде ово, на што ли оно? Од вођа његових зависи, хоће ли или неће поћи правим путем. Ни на ум ми не пада, да ће му ко народно поштење окаљати са „алдумашом“ или ти другим каквим обећањима и митњама, — то је *сасвим* немогуће, него ће га можда преварити с тиме, ако му *народној ствари противна средства представи као средства, која народној ствари у прилог иду*. Само у овоме може бити преваре, али ове моје речи смерају поглавито на то, да се оваке преваре отклоне, а отклонити се могу најлакше тако, ако народ добије упутства од оних људи, који поверење његово уживају и који ствар разумеју. Противу неких овд. зелених политичара, који на себе улогу вођа народних узеше, ја се најсвечаније ограђујем, јер сам се из досадањег рада њиховога уверио, да су још мањи, него деца политична. Признајем и поштујем добру намеру њихову, али нека се окану посла, за који дозрели нису. А да заиста за то дозрели нису моћиће се уверити свако из овога, што ћу сада да речем.

У овоме изборном срезу има две странке. Срби као странка, не могу ништа радити, него могу само једну ил другу странку извући. О другоме дакле ничему не може бити говора, него о томе, коју ће Срби странку да потпомажу (и треба ли икоју да потпомажу)? Из досадање праксе знамо, да су Срби увек потпомагали државну опозицију — левицу. Хоћели овом приликом тако бити, не знамо, па за то ба нам и ваљало по савету „Заставе“ уздржати се од сваког обећања донде, док не дознамо одлуке народне странке са бечкер. конференције. Али наше „вође“ не раде тако; они се упустише већ у најенергичније кортешовање па још не као до сада за левицу, него за десницу, коју они час левичарском, а час „реформ“-ском странком зову ма да се из више чињеница не сумњати, него баш позитивно уверити могу, да је иста странка десничарска, или ако им је по вољи, „реформ“-ска. Н. Пр. сам кандидат те странке у своме програму ово вели: „Што се полит. правца и страначког становишта тиче, то сам рад прост од сваких строгих страначких уза, моје назоре слободно самостално, и објективним начином изразити, и у сваком питању без обзира на странке, оно мнење подупирати, које по мом најбољем уверењу *добробиту* земље најпотпуније одговара.“ Маџари скоро сви без разлике веле: да добробиту земље не одговара ни срп. нар. црквено-просветни конгрес, и да добробит маџарске (кошто они веле) земље не сме трпити овај срп. сабор, као што рече у сабору Танчић — левичар! — Посве овде се је организовала левичарска странка, која је у дослуци са левичарским посланицима ове жупаније. Ова странка, као што чујем, узела је себи за кандидата Ем. Иванку, крајњег левичара. Прва странка са овом ни у каквој дослуци није. Дакле пресудите, је ли и она прва левичарска! —

Најбоље би мислим за нас било, да будемо пасивни, док не чујемо одлуке бечк. конференције, пак ако би после требало гласати, а ми да се на сами дан избора искупимо у овд. срп. порти на договор.

Штедети морам речи, да неби што више рекао, него што би са *сада* требало, али и опет опомињем пош. наше вође, да се окану свакога кортешовања, док не дође време за то, јер иначе ће сами себе предати праведноме гњеву народном, а то им неће доликовати. Ја ћу бити тачан и веран референат дела њихових.

НАШЕ СРЕМСКО СВЕШТЕНСТВО.

Српски сремски духовни пастири свагда су били изврсни учитељи, истини убавиститељи, верни чувари и достојни пастири свога духовнога стада. Сремско свештенство отликовало се вазда међусобном братском слогом и љубављу. Дапаче сремско свештенство служило је за узор и огледало у пристојношћу, моралношћу, кротошћу смиренепољубивошћу и родољубивошћу не само на понос ср сремаца, него и на дику и понос прочи Србаља жикивећи и у другим свестраним крајевима.

Та преднаведена лепа својства сремскогог свештенства и сам блаженопочивши патријаух Ђ Рајачић је за живота свога једном приликом изрекасао.

А за целоће сваки живи Сремац у хатајар свете истине посведочити, да су сремски духовнни пастири свагда одсудно бранили своје духовноно стадо, и то, не само на духовном него по потребби и на самом ратоборном пољу:

Више пута показало је сремско свештенство да би и живот свој драговољно за род свој жртвовало.

Сетимо се само лета оног, у коме смо се за слободу борили. Камо си год онда ишао поо Срему срео си србског свештеника усхићено ићи у у народној мисији; један је ишао с народни повереници цару ради народњи ствари, други је ишао о пописивати солдате, те их је у логор слао, трећи је ишао купити новаца и храну за војску, а кад оно бијаше глас да је непријатељ на К-це ударирио; стекао се ту силни бели свет из свију сремски и оближи места, сви по највише под предвођењем својији свештеника. Било је богме и такови свештеникака, који су се у оно доба у биткама разним храбропошћу показали.

Очевидно је дакле, да је сремско свештенство свагда честито и ваљано било, и да је ононо свагда са сваким пожртвовањем радило солидарно и сагласно са својим народом, и све што је год д радило, рад се њихов клонио на народну корист и и ползу, ово на духовну, ово на материјалну а и — као што видисмо — на само политичо благостањо народа.

Едали и данашње сремско свештенство подражава својим предшественицима, едали и данаас сремско свештенство живи у међусобној братскској љубави, е да ли је и данашње сремско свештенство достојни пастир стада свога и едали и данаас сремско свештенство живи солидарно и сагласноно са својим народом?

Као што нам избори чланова у епархијску скупштину и у консисторију сведоче има их х — дао Бог — доста и скоро сви, који горње добродјетели имају. Али — на жалост — има их некоколицина и такових свештеника, који баш ни једног с од горњих својстава немају, и све што год раде натражке раде. Јер све што је год у наточ напредка народа, не мање и оно што иде у у наточ благостања обштега свештенства и човечанства, свега се тога позната неколицина сремскога свештенства придржава. И то ли само се зато лаћају таковога несретног оруђа, небили како лакше дошли до какове „auskundschaft-kasse“ или тти до какове узвишеније поште у чину; јер баш ово дана познати коловођа те неколицине свештенства упита једног од своји колега: богати, кажи ми прраво, колико би ти плате тражио од твоји парохијана, и шта би ти искао иначе од г. А., кад би оон случајно патријархом постао, црвен пас то би свакојако добио. Као што предрекох, они крче пут за себе, а што их народ горко и чемерно плаћа даа за народ раде, то њима ни у дулведу.

За верни коментар истине, па позната неколицина сремског свештенства у наточ свакој народњој вољи дјела, могао би много факата наавести, што ћу другом приликом и учинити, за сад мислим да је и то доста, кад знамо да та некоолицина купи подписе по Срему на неку повереницу „смиреном молитвенику.“ Које доста јасно посведочава да они подпомажу онога, кога народ — какао што смо из нар. премноги изјава водили — неегодује, а напротив онога, кога народ љуби и воле е с тога што нас је свештенике с једне а народ сс друге стране измирио неправедно клеветаше такоко, да су му хтели у збору пазовачком и Иришком — — незнам зашто неповерење дати.

Није ли ово дакле јасна ствар, да познаата неколоцина сремског свештенства ради у наточ свакој жељи и вољи народњој. Које држим да и они: (та неколицина) сами нити могу нити хоћеду поређи кад добро знаду да су неки операт од пуни 20 писани табака сготовили, који брише скоро сва саборска закључења од 1864—5—1870 и 72. год, која су народу по гласу њихови известија са свим повољи. Самим ковачима у речи стојећега операта познато је да им је операт оно најгоре недопошче, о коме није ни вредно ни једне речи прозборити а камоли саборисати, пак опет при свем том они безобзирно с њиховим тим оператом аузруковаше у збор пазовачки и иришки, продуцираше га у нар. сабору и поднешега са неком пропратњом и у епархијску скупштину, и кад га нико никаковога претреса досад неудостоји због његове недосљедности и неспособности, то су сад у накани посредством неке њихове депутације и самом највишем месту са молбом и жалбом доставити.

(Свршиће се.)

ИЗБОРНИ РЕД

ЗА СРПСКИ НАРОДНО-ЦРКВЕНИ САБОР.

(Свршетак.)

§. 30 О изборном чину води се записник. У записнику овом означује се година и дан избора, имена чланова изборног одбора и кандидата, број бирача, дотично изборника уписани, број присутних бирача и најпосле и број гласова, које је који кандидат добио. Записник потписује председник са члановима изборног одбора у јавној скупштини.

Записник се води у два примерка; један се издаје избраном заступнику као веродајница, други се заједно са свима изказницама изборника шаље епархијско-административној власти.

§. 31. Политички чиновници не могу бити чланови изборног одбора.

§. 32. Председник изборног одбора не може бити кандидат тог среза, исто тако и кандидат среза не може бити члан изборног одбора свог.

§. 33 Одлучује надполовична већина даних гласова.

§. 34. Само присутни могу гласати и то сами за себе.

§. 35. Председник изборног одбора брине се за то, да се при сваком гласању забележи тачно број гласајућих бирача и број гласова, који сваки кандидат за себе добије. По председниковом изрицању има то бележник изборног одбора забележити а чланови одбора пазе да то право чини.

§. 36. Кад се гласање сврши, изборни одбор ће гласове пребројати, прегледати и успех огласити.

§. 37. Ако ни један кандидат нема надполовичне већине гласова (изузимајући, где је ово у изборном реду друкчије одређено) или ако су гласови на двојицу подједнако подељени: избор ће се обавити између двојице, који највише, дотично једнаки број гласова имају, и онда ће се успех новог гласања објавити.

§. 38. Ако се и сад једнак број гласова појави, онда се коцком решава, који ће као заступник проглашен бити.

§. 39. Избор заступника од свештеничког реда предузима се онда, где поједини срезови по једног заступника бирају, у исто време и на исти начин, као и избор заступника од световног реда.

Где пак на више изборних места и срезова један таки заступник пада, обавља зе избор на овај начин:

Изборни срезови, који су за избор световних заступника означени, гласају сваки засебно на заступника од свештеничког реда и то у исто време на истом месту кад и на заступника од световног реда и на исти начин.

Успех гласања обележава изборни одбор у записнику. Председници и перовође појединих дотичних изборних скупштина састају се трећи дан по избору, који је у дотичним срезовима најкасније обављен у изборном месту онога среза, који је за свештеничке изборе на прво место стављен, и сравнивши записнике и успех гласања о њима, проглашује онога за избраног заступника од свештеничког реда, који је релативно највише гласова добио и издају му уз доставерни препис свију дотичних записника веровницу о избору. Ако гласови на једнако подељени буду решава коцка.

Где она места, која световне заступнике непосредно бирају, у избор заступника свештеничког реда сутичу са изборним срезовима, који посредно бирају, ту бирачка скупштина истога места бира за избор заступника свештеничког реда толико изборника, колико их по мерилу за посредне изборе опредељеноме на број душа долази, и ови изборници заједно са свештеницима, који по §. 7. право бирача имају, гласају на заступника од свештеничког реда, а даље се поступа, као што је горе опредељено.

§. 40. За заступника свештеничког реда може изузимајући личне чланове саборске сваки свештеник патријаршије и митрополије, а за заступника световног реда може сваки световни члан православне цркве у опсегу српске патријаршије и митрополије изабран бити, ако за то ова својства има: ако је навршио 24-ту годину, зна читати и писати, не стоји под старатељством или у стецишту и није био ради простог злочина осуђен и кажњен.

§. 41. Нико не може ни изборника ни заступника на више од једног места бирати.

§. 42. Ако се за трајања саборске периоде роди потреба, да се нов заступник бира избор ће се по истим изборним листинама предузети и обавити.

Ако се које место изборника међу тим упразни, ово ће се новим избором попунити.

§. 43. Протести противу избора саборских заступника по обављеном оверовлењу чланова сабору поднесени не примају се.

НОВИ САД 1. априла. Јуче је држао рекламациони одбор седницу и решио рекламације.

Рекламирали су:

а., Лазар Раин, капетан у пензији, Србин, против: дра *Костића, А. Хаџића*, дра *Полита*, Стев. *Јеленића*, Јев. *Тешића*, Ст. *Николића, Бокшана, Богдановића*, дра *Суботића* и дра *Милетића*,

б., *Фухс, Тунер* et consortes против истих особа и *Балажа, Савића шпилера, Видаковића* и *Мијатовића Гавре*: Овога су узели да је избрани члан, а он није изабран и по том је рекламација одпала.

Код *Тешића, Балажа* и *Шпилера* наводе, да имају варошке земље под арендом. О овом се родила начелна разправа. Неки су држали, да нико неможе бити представником, ма шта од варошког имања имао под арендом, други су доказиваси, да закон прави разлику, јер само оне изкључује, кои *јавно* имање у аренди држе. И пошто је варошко имање заиста једно juris privati, а друго juris publici, то се само арендатори имања ове последње врсти изкључити имају, За овај су назор била 4. члана комисије, за онај први 3. Председник није гласао.

Разлози против других особа наведени узети су једногласно за ништаве, и одбачени су.

И усљед тога оверовљени су путем рекламације сви, против којих је ова употребљена.

Чудно нам је, да је г. капетан *Раин* немачким језиком идетинчну рекламацију дао са *Фухсом* и *Тунером*. Нова коалиција. Сад може г. Раин са инфантом Карлосом немачким језиком узвикнути: Arm in Arm mit Ench fordere ich keck das Jahrhundert in die Schranken! („Народ.“)

— „Вандерер“ јавља, да је у Беч стигао црногорски војвода *Стеван Матановић* а оданде ће у Пешту, где се сад бави гроф Андраши, те да се споразуме (!) с истим грофом због црногорско-турских зађевица око граница, из чега се могу — ве. и „Ванд.“ — озбиљнији сукоби догодити. Даље пише исти лист, да и барон Родић путује по Далмацији и био је три дана на Цетињу, разговарајући се с кнезом црногорским — јер вели „Ванд.“ — та размирица црногорско-турска никако неће проћи на миру. И ми то велимо, само у том случају биће канда и Андрашијева и Родићева — далеко лепа кућа.

ТЕЛЕГРАМИ УРЕДН. „ЗАСТАВЕ“.

Костајница 31. марта. Јуче наш омиљени саборски посланик Груборовић уапшен. Поп Лука и Миук јошт пре. Костајничка ствар или избори, незна се. С тим нас незастрашише, јер на биралишту остајемо стари.

Костајница 31. марта. Мемињска општина послала представку за све и сва узроке досадањег нејављења писмено. Живио Милетић!

Панчево 1. априла. Уверавају, да је пуковнија добила ферорднунг у стварн саборској. Сабор се сазива за преображење. Комесар (?! У.) долази нањ.

Пешта 30. марта. Данас Милетић и Павловић говорили на сабору о обштем праву гласања. Муниципалне конгрегације сазваће се на 10. (22.) април ради избора средишњег изборног одбора.

(Надамо се од свију српски општина, да ће се по својим изасланицима онако одазвати бечкеречком збору, као што су се дигле против лоњајевског сабора. Једни у Бечкерек, други на жупанијску скупштину! Сваки на своје место, уставни бој се заподева! У.)

Пешта 1. априла. Прекјуче је био администратор патријаршије Арсеније Стојковић на аудијенцији код Његовог Величаства краља. — У сабору је данас интерпеловао министра др. Стеван Павловић због сазивања конгреса ad hoc, а др. Ника Максимовић: хоће ли и Срби добити поротни суд.

НОВИЈЕ.

Загреб 29 марта. Овдашњи владини листови јављају, да је Скрејшовски уапшен. За насљедника арцибискупа Михајловића означује се сењски бискуп Сојић.

Пешта 29. Около половине маја долази цар у Банат, да обиђе поплављене пределе.

— По „Реформи“ ће се заступнички избори обавити у јулу, а нови сабор ће се у средини августа у Пешти састати. — У јучерањем министарском већу састављен је престолни говор за распуст угарскога сабора. — Министар унутрашњих послова наложио је јурисдикцијама, да за 10. април сазову главне скупштине, које ће изабрати средишњи изборни одбор.

ПОЗИВ.

Одбор торонталски Срба позива чланове жупанијског одбора да 10. (22.) априла на главну скупштину у Бечкерек доћи непропусте, почем ће се на тој средоточни одбор за вођење избора земаљски посланика бирати.

рија свјета само 12. пута, а толико ваљда на географију остаје.

Та има ли тог свјестног родољуба, који на оваки програм грозно тужити неће; нема га, јер није мала ствар *педесет сати недјељно* трошити на мртви и непотребни језик латински, ког ђаци чим из школе изађу забораве, а само 12. сати на историју свјета и нашу народну повјестницу. Само 12 сати на изучавање оног дивног предмета, ког сматрамо најживљом учитељком људства, који нам показује заблуде и узоре човечанства од прошлих вјекова, народа и нараштаја, који јасно црта путове који водише људство, народ и човека срећи, напредку и благостању, или несрећи, јаду, заблуди и пропасти.

Грчки се језик предаје недјељно 28. пута, *а најдражи аманет српскога имена* — наш језик, с којим нам је опстанак ујамчен, само 10. пута, (а друга десетина ваљда на старославенски остаје).

На кад то видиш, пријане, онда је јасно зашто већином свећенство наше и млога друга интелигентна господа беспослицама се занимају, у немарности којешта шепртљају и дужности своје за неку спекулацију сматрају.

Задатак је, те још свети задатак био овој богословији да су толико свјест пробудили у овом *сиону српском* међу грађанима да вазда први појаве се на бранику: *слободе, напредка и права народног;* а ове школе карловачке умјесто тога толико су добра учинили цркви и народу, да грађани заједно за наставницима тих школа и онда ннемарно ћуте, кад све свјестне општине у аустријсској Србији подижу глас за част и право народа ссрпског. Ужасно!

Изневши ове кратке потезе на видик, подижем глас, у име српства, науке и прогреса, наародном сабору да на овај предмет живу пажњу обрати, како у свима школама нашим тако и црквеним и друштвеним пословима, и да карловачку гимназију у *реалну школу* претвори, која би одговараала потребама народним и духу садањих напреддњачких појмова.

О богословији карловачкој, о овоме црном мраку пред науком и потребама народним ништаа неговорим, не зато што је она сувише ништавва, него зато што се она слава богу ове године сасвијем затвара, док се кроз коју годину на сасвим другом систему оснује са наставницима од знања, воље и карактера и патриотизма.

У осталом остани ми збогом мој драги по Христу и народности брате, незаборављајући никада да смо ми изневјерили и јеванђеље и наррод кад се од народа који нас рани, и с којим нашпу дјецу и родбину остављамо, дјелимо, интересе његове незаступамо и св. цркву Христову без проповједи остављамо, без којих проповједи и црква поо рјечма Христа спаситеља готово веома малог значајја има.

1872. год. Твој

Пелагић.

ЗАДРУГА
ЗА
ЗЕМАЉСКЕ БАНКЕ
ОТВАРА УПИСИВАЊЕ НА
50.000 КОМ. АКЦИЈА
ЗАДРУГЕ ЗА ЗЕМАЉСКЕ БАНКЕ.
КАПИТАЛ АКЦИЈА
20.000.000 ФОРИНАТА. АУСТР. ВРЕД. У 100.000 АКЦИЈА ПО 200 ФОР.
I. ИЗДАЊЕ: 75.000 АКЦИЈА, НА КОЈЕ ЈЕ 40 % Т. Ј. 80 ФОР. А. ВР. ПО СВАКОЈ АКЦИЈИ УПЛАЋЕНО.

СЕДИШТЕ ЈЕ ДРУШТВА У БЕЧУ.

ДЕЛОКРУГ ДРУШТВА ПО СТАТУТИМА:
(I. ЧЛАНАК СТАТУТА)

Цел је акцијског друштва пре свега посредовање банчине радње и обрта у опште између Беча и круновинских земаља, — односно банака и повчаних завода, у разним круновинама, за тим унапређење обрта између поменутих завода, поглавито пак подпомагање повчаних завода у круновинама путем меничног одбитковања.

УПРАВА ДРУШТВА

ПРЕДСЕДНИК:
БАРОН ЈОВАН ЛИБИГ.

ПОДПРЕДСЕДНИЦИ:
АВГУСТ СКЕНЕ, О. Б. ФРИДМАН.

УПРАВНИ САВЕТНИЦИ:

ЈОВАН ФРАНКЛ,
УПРАВНИ САВЕТНИК ХРВАТСКЕ ЕСКОМПТНЕ БАНКЕ.

ГУСТАВ ХЕРМАН,
УПРАВНИ САВЕТНИК РАЈХЕНБЕРШКЕ БАНКЕ.

ЈОСИФ ФРАЊО КОН,
Ц. КР. САВЕТНИК НА БЕРЗИ И НАДЗОРНИК Д. А. ЕСКОМПТНЕ БАНКЕ.

ДР. ЈУЛИЈЕ НЕВАЛД,
ПОДГРАДОНАЧЕОНИК Ц. К. ПРЕСТОЛНЕ ВАР. БЕЧА.

ДР. АЛЕКСАНДАР ПЕЦ,
УПРАВНИ САВЕТНИК ТЕПЛИЧКЕ БАНКЕ.

К. Ф. од ПЛАНК,
ПРЕДСЕДНИК БАНКЕ ЗА ГОРЊУ АУСТР. И САЛЦБУРГ.

ЈОСИФ ТОНЕТ,
ПОСЕДНИК ФАБРИКЕ.

ЈОСИФ ШТРАСЕР,
ПРЕДСЕДНИК ТРГОВАЧКЕ БАНКЕ У ЂУРУ.

ЈОВАН СОНГОТ,
НАДЗОРНИК НАЦИЈОНАЛНЕ И ЕСКОМПТНЕ БАНКЕ.

БЕРНАРД ВЕЦЛЕР,
ПОДПРЕДСЕДНИК СЕВРНО-ЗАПАДНИ ЧЕШКИ ЗАДРУЖНИ БАНАКА У ЈЕГРИ.

Др. ЉУДЕВИТ ШАНЦЕР,
ДВОРСКИ И СУДСКИ ОДВЕТНИК.

ГУСТАВ витез од ШЕЛЕР,
ПОСЕДНИК ФАБРИКЕ.

И. С. СКРЕЈШОВСКИ,
ПОДПРЕДСЕДНИК Zivnostenske banke.

УСЛОВИ ПРИ УПИСИВАЊУ.

1. Од 75.000 комада акција. 1. издавање ће бити од 50.000 комада 16. априла п. р. 1872. и то на следећим местима:

У Бечу код велико-трговачке куће Јована Либига и др. Wipplinger Strasse 4.
„ Загребу код хрватске ескомптне банке.
„ Билицу код Билиц-биралске трг. и обртничке банке.
„ Брину код моравске депозитне и меничне банке.
„ Будвајсу код будвајске банке.
„ Карлсбаду код карлсбадске банке.
„ Јегри код северо-западне чешке задружне банке.
„ Осеку код славонске комерцијалне банке.
„ Печују код барањске штедијоне и кредитне банке.
„ Грацу код штирске ескомптне банке.
„ Кашави код народне банке.
„ Целовцу (Klagenfurt) код филијала штирске еском. банке.
„ Кракаву код галичке банке за трговину и индустрију,
„ Љубљани (Lajbach) код филијала штирске еском. банке.
У Лавову (Lemberg) код галичке акцијске банке.
„ Линцу код бачке за горњу Аустрију и Салцбург.
„ Новом Саду код прве бачке трговачке и обртничке банке.
„ Шопроњу (Oedenburg) код шопроњске кредитне банке.
„ Папи код папинске трговачке банке.
„ Пешти код угарске ескомптне и меничне банке.
„ Пожуну код обште кредитне банке.
„ Прагу код обште чешке банке.
„ „ код Zivnostenska banca pro Cehy a Moravu.
„ Рајхенбергу код рајхенбершке банке.
„ Ђуру код ђурске трговачке банке.
„ Теплицу код теплицке банке.
„ Тропави код господина Р. О. Шилера.
„ Винер-Најштату код дољно-аустријске банке.
„ Вршцу код вршачке кредитне банке.

и то од 9 сахати пре подне до 5 сахати по подне, а завршиће се истога дана.

2. Уписнина износи за акцију по 200 фор. а. вр. номинална вредност са 10% т. ј. 80 фор. а. вр. уплата 110 ф. а. вр.

3. Код уписивања има се за сваку пријављену акцију 20 фор. кауције у готовом положити, или у ефектима на бечкој берзи нотиратим и по дневном курзу рачунатим. На кауцију у готовом даје се 4% годишње.

4. Ако се пријави прекобројно акционара, онда ће се обавити редукција пријава, и резултат исте обнародоваће се за најкраће време.

5. Репартирати комади издаваће се по исплати емисијоне цене урачуњавајући од 1. априла 1872 5% на акцију у папирном новцу, почам од 24. априла до најдаље 15. маја о. г. и то на дотичним уписним местима, где је уплаћено. Ко се до овде означеног времена не пријави, губи кауцију.

У БЕЧУ 10. АПРИЛА (П. Р.) 1872.

КОНЦЕСИЈОНАРИ ЗАДРУГЕ ЗА ЗЕМАЉСКЕ БАНКЕ.

ОВАМО ИДЕ ДОДАТАК.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на фискалско место код епархијске управе горњо-карловачке, с којим је скопчана дужност, означена у чл. XXXIV. „уређења епархија,“ са годишњом платом од 300 ф. а. вр.

Конкуренти нека поднесу своје инструиране молбенице председништву епархијске управе горњо-карловачке за један месец дана, рачунајући од дана првога увршћења овога стечаја у новинама.

Из седнице епархијске скупштине горњо-карловачке, држане у Плашком 28. и сљед. октобра 1871.

Лукијан Николајевић,
епископ горњо-карловачки.

1—3

НЕК СЕ ЗНА ЗА РАД ФОТОГРАФИЈСКИ!

Част је потписаноме, јавити пошт. публици, да је своју фотографијску радионицу **преустројио** најукуснije, што се тиче **декорације и светлости** при фотографисању — и уверава сваког, да ће поклањано му дојако поверење и још већма гледати да оправда. Постарао се и одјако му

РЕТУШУЈЕ (ПОПУЊУЈЕ),

а то је најглавније у сваке

ФОТОГРАФИЈЕ —

вештак, ком пара треба тражити у том послу.

И ко би се хтео и сам уверити, да потписаногa у фотографијском послу, **нико овде неће надмашити,** на вољу је п. т. публици да паручи

СЛИКЕ НА ПРОБУ,

које може дати најпре стручњацима да оцене, и само ако слике похвално буду оцењене — нека их узме.

Фотографијска дворана је тако умешно устројена, да се у њој може потпуно лепо и чисто фотографисати и

на најмутнијем времену,

што више, и

КАД КИША УСПАДА.

А да би п. т. публици показао потписани, како се непрестано труди, да изнесе фотографијски

ШТО НОВО И ЛЕПО,

јавља исти даље, да је у стању, фотографије, од величине карте-походнице почињући, па како год ко захте велике, најкрасније

МАСНОМ БОЈОМ ИСПИСАТИ,

и за тај посао подјемчиће се свакоме.

Очекујући поштоване наруџбине, потписује се с велепоштовањем

У Новом Саду месеца марта 1872.

ИГЊАТ ФУНК,
фотограф.

(769—2—3 У Кодиној кући бр. 29. на великом сокаку.

ПРАВИ цр. кр. патентирани од Његов. Величаства на ново са највишом дипломом обдарени, од медицинског факултета испитани и похваљени, хиљадама пута опробани и та добром сведочбом снабдевени.

МИШОМОР

ради коначног истребљења пацова, кућевни и пољски мишева, кртина и шваба (који се јако тражи и купује), може се прави добити у Новом Саду код Љубе Стефановића (код три главе шећера.) У Земуну код Д. Јовановића и сина. У Белој цркви код К. А. Харлахеса. У Панчеву код У. Јохановића.

ЦЕНЕ: једна велика плехана кутија 1 ф. једна мала кутија 80 н. — Наруџбине појединих кутија врло се тачно и брзо одправљају уз наплату путна трошка. —

Извод из једнога од многих писама, који нам сваки дан стижу:

Молим, пошљите ми још неколико доза аркапума, јер нам јако досађују пацови, а оне две дозе што смо узели већ су **најсјајније** *показале своје дејство.*“

15. јуна 1871. С поштовањем

Бети Улман, Базебау-Бараке
закупница,
пошта Делница у Хрватској.

ФРИДЛЕНДЕР И ФРРАШК

У БЕЧУ

ФАБРИЧКО СТОВАРИШТЕ ЗЕМЉОДЕЛСКИХ МАШИНА

III. hintere Zollamtsstrasse № 9 9.

Препоручују своје добро уређено стоваариште локомобила од **8—10 коњски снага** и **парних машина за вршење Hornsby & Sonsas, локомобила од 3½ коњски снага особитито доброг састава** и са истом снагом као локомобилала са 4 коњске снаге из других енглеских фабрика, и, поред тога нови американски машина за вршење којеје исто толико допринашају као и енглеске парне не машине за вршење са 8 коњски снага.

Оригиналне Бурдекове „Церес“ машшине за кошење ране са једном справом за кошењење траве.

М. Кормика машине за кошење трараве, Кирби, поправљене за кошење траве, само 5 ценценти тешке.

Грабљаче од Ховарта, Геплове машшине за вршење, ветрењаче и т. д.

Фридлендерове гвоздене машине за с сејање.

Подпуно илустрован ценовник шиље се се на захтевање бадава. 6 682—4—4

МУШКЕ КОШУЉЕ: (дебљину од голоплог врата молим) од фина и и постојана холанд. или румбург. платна по ф. 1.50, 1.75, 2, 2, 2.25, 2,50, 2.75, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 7, 8. Са паризким вм везом ф. 8, 9, 10, 11, 12. Од шифона енглезког ф. 1.50, 1.7, 1.75, 2, 2.25, 2.50, са клот, прави и преки ситни порубчињиви, платнена прса и везене паризке ф. 2.75, 3, 3.50, 4, 4.50, 50, 5, 6, 7. Шарене ф. 1.50, 1.75, 2, 2.50, 3. Гаће румбургер. пр. пл. немачке и мађарске ф. 1.25, 1.50, 1.75, 2, 2.50. Крогнова тростуки туце ф. 2.50, 3, 3.50. Манжетни тростуки туцеуце ф. 4, 4.50, 5, 6. Краватнова свилени 50 н. 75 н. ф. 1, 1.5 1.50, 2, 2.50. Чарапа мушки и женски туце ф. 5, 6, 7, 8, 9, 9, 10. Дечије кошуље ф. 1, 1.25, 1.50, 1.75, 2, 2.50. Гаћице це ф. 1, 1.25, 1.50, 1.75, 2.

ЖЕНСКЕ КОШУЉЕ од фина и постојагојана холанд. или румбург. плаплатна, модне ш. по ф. 1.25, 1.50, 1.75, 2, 2.25, 2.50, 2.75, богбогато везене ф. 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6, са паризким везом и ум уметци ф. 7, 8, 9, 10, 11, 12. Спаваћице са дугачки рукави ви ф. 2, 2.50, 3, 3.50, 4, везене 5, 6.

Реклице корзети са порубчићи, уметци и вез везом ф. 1.75, 2, 2.25, 2.50, 3, 3.50, 4, 5, 6. Фризир огртач ф. 2, 22, 2.50, 3, 3.50, 4, 5, 6. Сукње са порубчићи, уметци, воланпани и везом ф. 2.50, 3, 3.50, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. Гаћице са га порубчићи, уметци и везом ф. 1.75, 2, 2.50, 3.

Мараме румб. платно, туце ф. 2, 2.50, 3, 3.5 3.50, 4, 5, 6, 7, 8, од батист платна ф. 5, 6, 7, 8, 9, 10. Са Салвета или пешкира кончани цвилик и дамашке, туце ф. ф. 5, 6, 7, 8, 9, 10. Чаршава асталски кончани цвилик и да дамашке ⅝ (дужине) ф. 2, 2.50, 3, 3.50. ¹⁰/₄ ф. 2.50, 3, 3.5 3.50, 4, 5, 6. ¹²/₄ ф. 4, 5, 6, 7, 8. ¹⁶/₄ ф. 4.50, 5, 6, 7, 8, 9. ¹⁸/₄ ф. 7, 8, 9, 10. ²⁴/₄ ф. 10, 12, 15. ³²/₄ ф. 18, 25.

Гарнитуре асталске кончане цвилик и дамамашке за 6 лица (чаршав и 6 салвета) ф. 5, 6, 7, 8, 9, 10. 0. За 12 лица ф. 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20. За 18 лицапца ф. 20, 25, 30, 35, 40. За 24 лица ф. 40, 45, 50.

50 рифи тежког белгиског платна ⅝ ш. ф. ф. 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30. — 54 рифи руком предена најбољељег румбург. платна ⅝ ш. ф. 25, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 70. 70. = 30 рифи румб. плат. ⅝ ш. ф. 12, 15, 18, 20, 25, 30, 35. 35. = 19 рифи румб. плат. ⅝, ⅞, ¹⁰/₄ широко без шва за чарпаршаве ф. 15, 18, 20, 25, 30.

Јастука и јоргански чаршава шивени, шлиплинговани и везени од румбург. платна, као и све опреме зе за младе и младожење примам.

Фабрикација моја собствена од перива најједнојој другој назад нестоји у изкуству, солидности, густу, кр. крају, целисходности и јевтиноћи, небројене захвалнице це моји п. г. купаца то потврђују. Еспапе шиљем на Nachnahme по најјевтинијој фабричној цени и непасујуће натратраг примам.

АДРЕСА: Alexander Stanischits a. befugt. Wäschschwaren-Fabrikant, Lugek Nr. 1. Wien. 528—6—24

КАРЉО МАЈЕР

САЛЏИЈА У НОВОМ САДУ

У ФУТОШКОЈ УЛИЦИ БР. 835. У ВЛАСТИТОЈ КУЋИ

има свагда стовариште готових црквених сатова сваке врсте, разне величине и по најновијој конструкцији, са избијањем на фртаље и сахате, са четир гвоздене плоче за бројеве, црно лаковане, и беле римске бројеве, са позлаћеним казаљкама, и другим нужним честицама.

Цена сатовима ова је:

Један сат са	10″	точкова	500 ф.
„ „ „	11″	„	600 „
„ „ „	12″	„	700 „
„ „ „	13″	„	800 „

За добар и солидан посао јамчи се за годину дана. 768—2—3

ФАБРИКА БИЛИЈАРА И КЕОВА.

КАРЛА ХАЛКОРТА

Matzleinsdorferstrasse 5, Wien.

која од 1848. постоји и најбољи реноме ужива, препоручује своје огромно стоваариште најизврстнијих билијара и кеова на продају. Цене су необично ниске, јер ће се кућа, у којој је фабрика из нова зидати. Моје чувене кеове дајем распродаваоцима по најнижу цену. 2—6

Свуда уважени и лекарском сведочбом потврђени 3—6

ШТИРИЈСКИ БИЉНИ СОК

може се увек тазе добити у Новом Саду код г. **Љубе Стефановића** код 3 главе шећера и код г. **Гросингера** апотекара.

Цена од стаклета **87** новч. а. вр.

Част ми је до знања Вам ставити да сам поред мога овде у месту од 14 година већ постојећег агентурског и комиспоног посла отворио и једну

„БАНКАРСКУ И МЕЊАЧКУ РАДЊУ.“

Уз свестрано познанство моје, које и ван државе наше имадем, надам се да ћу са обзиром на довољна новчана средства којим располажем и познату тачност моју моћи и у овом огранку поверење које ми се дало буде у истој мери оправдати, као што сам то досад свагда показао.

Ја ћу се поред ове радње придржавати у главном куповања и продавања свиколких врста државних, банкарских и индустријалних папира, даље куповања и продавања

ЗЛАТНИ И СРЕБРНИ НОВАЦА,

а уз то ћу примати у обште и све налоге који се тичу пештанске, бечке и иностране берзе.

Лозове ћу такође сваке врсте на основу постојеће дневне вредности (Tagescours) по најумеренијој цени продавати, а осим тога састављаћу од истих и друштвене игре на оброке по испитаном и најбољем начину.

Надајући се најбољем успеху остајем Вам препоручен

У Новоме Саду у априлу 1872.

с особитим поштовањем
АЛЕКС. АДАМОВИЋ.

1—3

МОЛИМ ДА СЕ НЕПРЕВИДИ.

ТРГОВИНА ЗА МУШКУ ПОТРЕБУ

М. Р. СТОЈКОВИЋА

У НОВОМЕ САДУ, У КУЋИ УДОВЕ РАКИЛЕ ЂОРЂЕВИЋ, ПРЕКО ПУТА ЛЕБАРСКОГ СОКАКА,

има увек најновији и најфинији мушки шешира, најбољи мушки ципела, бели и шарени кошуља, гаћа, марама за џеп, чарапа, поша, рукавица, кишо- и сунцобрана, штанова, новчаника, табакера, четака за све потребе. Лепи лулица, цигаре-шпицлова, пероreза и све друге ствари за мушке потребе, и то све у најбољем и најфинијем еспапу.

Сваки код мене купљени шешир и ципелу примам на оправу. 761—6

БАНКАРСКИ И МЕЊАРСКИ ЗАВОДД.

Д. КОДА

У НОВОМЕ САДУ,

препоручује се за **куповање и продавање:**

СВАКОВРСНИХ ДРЖАВНИХ ПАПИРА,

НАШИХ и СТРАНИХ ЛОЗОВА,

ЗЛАТНОГ и СРЕБРНОГ НОВЦА,

као и за извршење

КОМИСИОНИХ НАЛОГА

И ЗА ИНКАСОВАЊЕ ДОСПЕЛИХ ПОТРАЖИВАЊА и ОДРЕЗАКА (COUPOONS).

Осим тога обратиће банкарски и мењарски завод Д. Кода **особиту пажњу у на**

ПРОДАВАЊЕ ЛОЗОВА НА ОБРОКЕ.

Овај тако згодан начин за набављање оригиналних лозова на оброке, е, што је у новије доба уведен, нашао је признања на све стране и надалеко се је распростро, по што олакшава свакоме, да може што себи уштедити на овај начин, а да може и срећу своју основати случајем, што се у том послу тако често догоађа.

Ова нада као и та пријатна околност, да се може доћи до лепе главнице плаћањем на мале оброке, побуђује штедњу, те се тако олако набављала лоз, који би на једанпут тешко било набавити.

Налози се извршују неотложно. 1—3

Прегледање лозова да ли су извучени или не, **извршује се бадава.а.**

МАШИНЕ ЗА ВРШИДБУ,

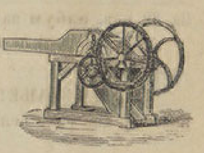

које су сад у најновије време изнађене у Пруској и Швајцарској, могу се добити код подписаног. Ове су машине најбоље од свију досадашњи због тога:

1. Што се може са два добра или са три лопија коња врћи.
2. Што једна машина 150 велики крста на дан овршe и сламу дели од зрна и плеве.
3. Што је јефтинија ма од које друге.
4. Што иста машина ни једно зрнце не окрњи, шуљка не прави а у слами ни један влат незаостане.
5. Шо на овој машини мало друштва, мало снаге и мање муке треба.
6. Што никаква киша ни хрђаво време наудити не може.
7. Што неиде ништа у штету, него што је у влату то остане на гомили сачувано до једног зрнцета.

Ово не говорим по обећању горњи фабриканата, него по свом уверењу, јер сам лане сам са својом летином покушао и кад сам се уверио о ваљаности њеној, изузимајући околна места, дванајст сам само овде у Ст. Бечеју разпачао, и свакоме ко је рад о томе уверити се, могу показати писмене сведоџбе, како од дотичних газда, тако и овдашње општинске комисије.

Поред тога што су ове машине јефтине а ваљане, и то је добро, што се не морају уједанпут, него могу се и на рате изплаћивати.

Браћа земљеделци из Бачке и Баната могу исте машине само код мене набавити, ни код кога другог, и ја за те јамчим да су ваљане, у противном случају примам натраг.

Ради унапређења наших земљеделаца, пријатељски препоручујем ове машине свима онима који требају, а примио сам се тога посла највише из родољубља, да их што више распрострем по нашем народу, да би тиме одлакшао и уклонио све оне неприлике, које при вршењу летине на нашег земљеделца наилазе.

Ко дакле жели имати јефтину а поред тога врло добру машину за вршење нека се раније подписаном обрати, где ће их моћи готове видети, изабрати и о ваљаности њеној писменим доказима уверити се.

УГЉЕША КРВАРИЋ,
ЗЕМЉЕДЕЛАЦ У СТ. БЕЧЕЈУ.

1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на бележничко место код епархиске управе горњо-карловачке, с којим је скопчана дужност означена у чл. XXXIV. „уређења епархија“ са годишњом платом од 600. ф. а. вр.

Конкуренти нека поднесу своје инструиране молбенице председништву епархиске управе горњо-карловачке за један месец дана, рачунајући од дана првог уврсћења овога стечаја у новинама.

Из седнице епархиске скупштине горњо-карловачке, држана у Плашком 28. и сљед. октобра 1871.

Лукијан Николајевић,
епископ горњо-карловачки.

1—3

ОАЈАВА.

Подписани ставља обштинама (шајкашког) батаљона на да је вољан званије местног бележника наступити ако гди потребно буде, макар морао и своју шаржу за време обштинске положити; он је рад овои народу јошт послужити докле му физична крепост допушта.

Мој је програм правдб и поштење.

У Новом Саду 31. марта 1872 године.

Аћим Ковачевић,
обрлајтн. у миру.

775—1—1

РАСПРОДАЈА! ЈЕФТИНО!!

КОД „ЗЛАТНЕ ЗВЕЗДЕ“
у В. Бечкереку,

разпродаје се с обаљеним ценама, јефтино: платна, чоје, свиле, помодни штофова мушки и женски, огртача, марама, батиста, жаконата и сваке врсте курент робе.

Купци од 50 фор. добијају једну лепу вунену хаљину безплатно. 794—3—6

СРЕЋА ЗА СВЕ НОВОСАЂАНЕ И ЦЕЛУ ОКОЛИНУ.

БЕРНХАРД ФИШЕР

ТРГОВАЦ ГОТОВИХ ХАЉИНА
(ПРЕКО ПУТА КОНДОРОШЕВЕ КУЋЕ У Н. САДУ.)

нашао се побуђен усљед установљених конкуренција у Новом Саду, с једном од највећи трговина и једном од најимућнијих и реномиратих кућа који с готовим хаљинама тргују у Бечу у заједницу т. ј. у ортаклук ступити, — а стовариште је тако велико и у таковом избору да га у самом Бечу већег нема; јер има

За предстојеће празнике **10.000 пролетњи и летњи одела** за децу и одрасле по цену од 4 форин. до 30 фор. најфиније-

Велики избор **Überzihera женски јопнова** од сомота.

10.000 чакшира и пруслука сваке врсте и боје од 5 фор. и више.

1000 комада Überzihera мали и велики.

Богато сортирано стовариште шешира за одрастне и децу

Ради угодности и публике снабдео сам се са великим избором мушки и женски ципела из I бечке фабрике Ј. Ланга и друга који је у мојој радњи основао филијал.

Особито дечијег одела за чудо јефтино и у сваком избору

Моли пак поштоване муштерије ма и не купили да ме посјете и да се о великом стоваришту и избору као и јефтиноћи увере, а показаћеним се по свакој жељи с највећом учтивошћу и предострожношћу и особитом говошћу радо.

Иста трговина прима старе т. ј. већ понешене аљине и даје за врло малу наплату нове елегантне хаљине и то само зато, да би сваки за сваки сесон мого угодне хаљине имати и неби принуђен био као досад у ормани сијасет хаљина држати да их мољци једу, већ чешће старе с новима по врло малу наплату променити. С поштовањем

—7 **Бернхард Фишер.**

ГВОЗДЕНО ПОКУЋАНСТВО И „ШПАРХЕРТИ“.

Фабрика браће

М. Ј. ЗОМБОЛИ

у Сегедину,

има на продају најелегантније гзоздено покућанство, што га сама прави. у најфинијем фасону, са трајашном позлатом и лаковањем, као и „шпархерте“ у величини од сваке руке и трајашне, и продаје их за 10% јевтиније, него пештанске и бечке фабрике. 758—4—8.

СТОВАРИШТЕ ЈЕ: **KÁRÁSZ-GASSE.**

ДО САДА ШТО НЕ НАДМАШЕНО
царски и краљ. једини привилегисани прави чист

ЗЕЈТИН ОД ЈЕТРЕНЕ МАСТИ

(Leberthran-Oel)

од

ВИЛХЕЛМА МАГЕРА у БЕЧУ.

Најчистији, најбољи, најприроднији и најпречи лек од пршњих и плућних болести, од гука (шкрофула), осутка, жлезданих болести, слабости итд. може се добити — флаша по 1 фор. — или у мом фабричком стоваришту: **Беч, Bäckerstrasse Nr. 12.,** или у реномиратим лекарницама и шпецерајским радњама у нашој држави; тако међу другима и у овим радњама:

У *Новоме Саду* у апотеци К. Б. Грозингера; Морица Брамера апотекара код св. духа; М. Максимовића апотекара, Карла Вагнера и Љ. Стефановића трговаца; у *Старој Кањижи:* Ј. Б. Поповића трговца; у *Осеку:* Јозефа Габецког, Рудолфа Чурда, Јулиуса Давида, М. од Каројловића опотекара; Ф. С. Тирнеровог сина и Луке Месаровића трговаца; у *Печују:* Стефана Синеца и М. Ковача апотекара; М. Блаухорна, Кисаћа и Симона трговаца; у *Вел. Бечкереку:* Јована Клеачког апотекара; у *Мохачу:* Јулиуса Пиркера и Виктора Луисцера апотекара; у *Панчеву:* Вилх. Графа апотекара, Ј. Б. Јовановића: Вукашиновића и Пајевића, Николића и Димитријевића трговаца; у *Варадину:* Деодатоса Ербена апотекара; у *Земуну:* Карла Трешчика апотекара, А. Д. Јовановића трговца; у *Београду:* Дума Г. Јање, Стефана Ђајића, К. А. Крстића, Јов А. Поповића, Николе Радојковића, Конст. Д. Х. Роша, Дим. А Георгијевића, Д. С. Николића, Илије Н. Рока, Георга М. Илића Триеска Михајловића, Бог. Н. Стефановића, Јована Ф. Георгијевића, Јакова Филиповића и Б. Г. Панића трговаца; у *Београду:* Б. Г. Панића, Ј. Филиповића, Г. Миша трговаца. 23—35

Зубни лекар Кон

ИЗ БЕЧА,

дошао је у Нови Сад, и лечи ће од овога дана зубобољу и друге болести у устима.

Гостиона код Јелисавете бр. 22. (2—6)

Л. ВАЈНБЕРГЕР,

грађ. сајџија,

у Бечу, Stadt, Naglergasse 14.,

препоручује своје велико стовариште сваковрсних добрих сатова уз двогодишњу гаранцију.

Сви џепни сатови најбољег су квалитета, опробани од ц. кр. уреда за пунцирање.

Сребрн	цилиндар-сат са 4 камена	фор.	9—12
	са златним окрајком за скакање	„	12—14
„	таки исти за госпође	„	12—17
„	таки исти са двоструким заклопцем	„	14—16
„	таки исти са кристаоним стаклом	„	14—16
„	прави инглиски анкер-сат	„	16—19
„	таки исти са двоструким поклопцеи	„	18—21
„	таки исти са кристао-стаклом	„	17—21
„	таки исти са двоструким поклопцем	„	20—25
„	анкер-ремонтоар, отвара се баш на колутику	„	29—34
„	таки исти са двоструким поклопцем и кристао-стаклом	„	32—38
Златан	врло фини сат за госпође, злато № 3, рубина 4	„	22—28
„	таки исти саватлејисан	„	27—31
„	сат за госпође са кристао-стаклом	„	30—33
„	таки исти, финији	„	36—44
„	сат за госпође са двоструким поклопцем	„	40—45
„	таки исти саватлејисан	„	50—64
„	анкер-сат за госпође са 15 рубина	„	36—45
„	таки исти са двостр. поклопцем	„	40—54
„	„ „ „ кристао-стаклом	„	54—60
„	„ „ „ врло лепом сликом, саватлејисан	„	58—65
„	ремонтоар-сат од 70, 80, 90—100 фор.		
„	таки исти са двоструким заклопцем 90, 110, 120, до 140 фор'		

Раденички и ловачки ремонтоар-сат у талми-злату 14 фор. и више.

Најновији паришки гвоздени сатови, иду 8 дана, за ателијере, комптоаре и кухиње, од 8 до 14 фор.

Сребрни и од талми-злата ланци од 1 фор. више.

Будилници сатови од сваке врсте, од 5 фор. 50 н. више.

Паришки сатови заједно с ланцем 1 ф. 50 н. до 2 фор.

Сатови са шеталицом из своје сопствене радијонице, сваки дан да се навлаче, од 10—12 фор.

Да се сваки 8 дана навлаче, од 16—22 фор.

Теки исти, који избијају сахате и по сахата, од 30—35 ф.

Таки исти, који избијају четврте сахата и понављају, од 48 до 65 фор.

Месечни регулатор, 28—36 фор.

Поправке за 1 фор. 50 н. и 2 године гаранција.

Наруџбине за готов новац или с платом у наточ (gegen Nachnahme) извршују се најтачније. — Што не конвенира, то се прима у измену.

Особита препорука! Сви моји сатови од најбољег су квалитета, и на то, молим, нека се узме особит обзир. 5—12

ГЛАС ИЗ БЕЧА!

СРБИ БРАЋО!

Под заштитом грофа Хохенварта основано је прошле године једно **ВЕЛИКО СЛАВЕНСКО ПОДУЗЕЋЕ.**

Славен није више принуђен, ради подмирења својих потреба обраћати се на чивутске трговчиће, који не само да га варају, него му шта више и саму народност исмевају. Но то је сада престало, и свако се на нас обратити може, да за мале новце, најбољу и најсолиднију робу добије. Код нас се све добити може, што год се „робом, еспапом зове.“

Ми сваки дан разашиљемо per Nachnahme.

За 56 н. или 84 н. **најфинија бријачица.**

За ф. 1. 54 н, **салонски сат** с јамством, велики 1. 80 н. са избијањем 2.95 н. 3.25 н. највећа врста 5.50 н.

За 48 н. **лепа слика богоматере** или **исусова** у елегантном златном раму; мање слике 32 н.

За 23 н. **термометар** заједно са етијом мањи за 20 н.

По 1.30 н. и 1.80 нов, најлепши **ланац за сат** од **колинског метала,** оковрата ланац 1.80 н. 2.60, 3 ф. најлепши 4. 4. 50 н.

За 54 н. 50 комада најфинијег **папира за писма** заједно с кувертом; разнобојна 64 н.

За 68 н. 6 велики најфинији комада **глицеринског сапуна;** 1. ℔. 16 комади најбољег сапуна од бадема (Mandel) 37 н.

За 15, 24 или 32 нов. врло добар **перорез** финије врсте 64, 78, 96 нов.

За 90 нов. или 1.15 н. врло лепи **пусула.**

За 43 н. **раф за хаљине** са 5 зубаца, елегантне врсте 68. 95 н.

По 10, 20, или 30 нов. најбољи **чешљева за фризирање** од каучука.

За 2. 10 н. или 3 ф **чудотворна кутија** садржавајући у себи апарате за обсеначке игре са упутством употребе.

По 28 н. 46, 53 или 84 продајем најлепше **лепезе за госпође,** најфиније коштају само 1.20 н. 1.48. 1.90, 2. 2.80 н.

По 20,32. 51 или 65 н. имамо најлепши гарнитура **брошева и минђуша** у стоваришту; најфиније сорте 82, 1.12 и 1.34.

По 83, 1.20, 1.60, 1.80, 2.50 и 3.40 н. **магичка латерна,** којом је свако у стању, изазивати духове.

За 1.80 или 2 ф **суд за умивање** (лавор) из посребљеног метала, који се ни за 20. год. непромене.

За 1.40, 1.90 или 2.93 нов. један од енглеског штофа сготовљен **кишобран;** финији 3.50 н. и 4 ф.

За 50 н. 82, 98 или 1.20 н. продајемо врло елегантне **касете,** (кутије) са оправом за **шиво;** најелегантније коштају 1.54, 1.98 н. и 2.75 н.

По 15 нов. пар фини **чарапа,** најфиније 22 н. 27 н. и 35 н.

За 9 нов. кутију од 5 ком. најфинија **воска за печаћење писама.**

За 32 нов. **албум за слике,** леп за 60, и 80 н. 1.92 н. 1.34 н; врло леп по 1.74 н. 2.06, 2.93 н; са једним комадом музике 8.35, 9 ф.

По 38 н. **политура за намештај** (Möbel), којим кад се намаже стари намештај за неколико сати као нов изгледа; велика флаша 52 н.

По 1.70 туце енглеске **јеловне опреме;** најфиније врсте 2.95 н. 3. 80 н.

По 83 н, и 1.15 н. туце **јеловни кашика** као од сребра, велика кашика за вадење 58 н, велика за **млеко** 41 н. куњски нож 35 н. туце кашика за кафу 43 н.

По 74 н. или 1.20 н. леп **ланац** око врата с крстићем **за госпође;** најфинији 2.05 н.

По 4 ф. 80 н. особито лепа **велика слика** са широким златним рамом 28″ широка, 33″ дуга, предео представљајући.

По 80 н. лепа **справа за рисање,** велика по 1.48 н.

По 1.30 н. или 1.55 н. **велики златан** (Sigelring) **прстен** уз јамство, или најлепше прстење 2.50 н. 3 ф.

По 50 н. 80, или 1,15 нов. **брава за сигурност.**

По 29 р. 1. флашу лепка, којим се ма какви предмети спојити могу.

По 4.5, 10 или 15 н. најлепшти **уметнички ватромети,** који се у свакој соби могу запаљивати. Исти су без задаја и опасности, већ особито допадање прозрочећи коштају 25, 30, 35, 40 до 50 нов. **Читаве кутије** (Cassetten) са свима врстама напуњене 1.54 н. врло велике 2.95 н, највеће са свима могућим сортама 4.48 н. к томе још упутство употребе.

По 19 н. 100 комада добри **гвоздени пера,** најфиније сорте једна кутијца са 144 ком. 38, 50, 65 н.

По 40 или 60 н. **лутрија** за забаву.

По 25 н. флашица **зејтина од ораса,** с којим се коса ма какве боје може угаситом начинити; велика флашица 45 н.

НАЈНОВИЈЕ.

1. кутија са целим алфабетом, са свима бројевима и сломцима у металу изрезана, којим се могу ма какви надписи и ставке у бројеви на папиру, дрвету, плеху и т. д. велељепно шаблонисати, за трговце, ђаке и приватисте такова је гарнитура за писање не само од интереса. него и од велике користи. Цена је 1 ф., исто такова са великим писменима 2.10 н.; једна кутија са таблицама, на којима сваки дечак војнике и друге слике рисати може, 80 н.

За **бележење кошуља** препоручују се горепоменуте шаблоне.

НА ЗНАЊЕ! Једна флашица ц. кр. прив. **прашка од слонове кости,** помоћу кога за 5. минута најцрњи зуби постану као снег бели; кошта 1.48 н. и само се код нас може добити.

СЛАВЕНСКИ НАРОДНИ БАЗАР

И ОТПРАВНИЧКА РАДЊА.

БЕЧ. Mariahilferstrasse Nr. 71. A.

8—12

Браћо Славени! Дођите сами или пишите нам, ако што од наведени ствари потребујете; ми разашиљемо све per Nacknahme. Трговцима дајемо и при овако незнатној цени знаменит проценат. С поштовањем

ЧЕХ и КМЕНТ.

Ради наручбине може се свако и код нашег агента у Панчеву г. Игњаца Перлфастера пријавити

МЕНИЧНА РАДЊА

БЕЧКЕ КОМИСИЈОНЕ БАНКЕ.

Kohlmarkt 4.

издаје

ЧАСТИЦЕ

на сљедеће обележене групе срећака, и ове групе већ су из тога разлога препоручителне, почем је сваком поседнику такове частице могуће, све главне и споредне „трефере“ начинити и осим тога износ камате од

30 ФРАНАКА (12 У СРЕБРУ) И 10 ФОР. У БАНКАМА УЖИВАТИ.

ГРУПА А. (ГОДИШЊЕ 16 ПУТА ИГРА).

Месечна уплата по 10 ф. — По исплати последње рате добија сваки учесник сљедеће 4 срећке:

1 5проц. 1860-ту 100 фор. државна срећка.
Главни трефер 300.000 фер. са премијом повратног купа вучене серије 400 фор.

1. 3проц. цар. турске 400 франка државна срећка.
Главни трефер 600.000 фран! 300.000 фор. у злату.

1. херцег-браукшвајгске 20 талира срећке.
Главни трефер 80.000 тал. без икакве одбитке.

1. инсбрукшке (тилорске) срећке.
Главни трефер 30.000 фор.

ГРУПА Б. (ГОДИШЊЕ 13 ПУТА ИГРА.

Месечна уплата 6 фор. — По исплати последње рате добија учесник сљедеће 3 срећке:

1. 3проц. царско турска 400 фран. државну срећку.
Главни трефер 600.000, 300 000 фран. у злату.

1. херцег-брауншвајгски 20 талира срећка.
Главни трефер 80.000 тал. без одбитке.

1. срећка Саксен-Мајнинген.
Главни трефер 45.000, 15.000 југонем. вр.

ПАЛОЗИ СА СТРАНЕ тачно ће се испуњавати. Листе, где је назначено кад која срећка игра, шаљу се бесплатно. 6—30

ПОСРЕДОВНА, ИЗВЕШТАЈНА, КОМИСИОНА, ШПЕДИЦИОНА,

И ИНКАСО РАДЊА,

ђорђа Мих. Поповића

у новоме саду.

Досада јошт није било у нашим дољним пределима ниједне радње са правцем, којим је моја новоодпочета радња све поверене јој наручбине и налоге пригрлити рада; моја јо радња дакле прва, која је установљена у корист нашем свету овде. Ова радња не служи у олакшицу само новосадској публики, већ служи у олакшицу а и корист свакоме, ко се њоме послужити усхте, за то ваља дакле свако и да се прихваћа мога посредовања и мојих извешћа.

Ја сам рад да дигнем моју радњу на онај ступањ поверљивости, који јој по праву ваља у део и да падне; то се надам постићи са тога, што је код мене одстрањено свако непоштење, које се од стране слични завода по гдегод у горњим местима почесто употребљује.

Јели нуждан пак и потребан оваки завод, као и јели од користи, то могу посведочити већ више њих, којима сам службовна места нашао, као и они којима сам људе за употребу на смештање доприбавио, тако исто могу посведочити и више њих, којима сам одговарајуће станове нашао, а и они који су партају за свој стан добили; осим тога пак најбољи је доказ и то, што код мене, има-ли ко да купи или прода предмет какав му драго, најбоље ће и најпре до повољна за себе резултата доћи, једном речи, чрез моју ће радњу свагда пре и лакше купац продавца и продавац купца правога наћи, а тако исто и у службовним сношајима, свако ко тражи службу, наћи ће је пре посредством моје радње, као и онај који нуди службу, место пре попунити.

Странце опомињем, да ће се само у извештајним приликама, кућама са којима у никаквој свези нестојим, она писма уважити и одговорити, којима је поштанска биљега од 5 новч. за одговор приложена, а тако исто треба и сваки ко какову службу тражи или нуди, да своме писму прикључи 30 новч. у поштанским биљегама као износ уписнине, нуз биљегу од 5 новч. за одговор, у ком ће се случају резултат у времену од 8 дана писмено јавити. Ово чиним са тога, што су ми више таковије писама већ стигли, а малена заслуга коју у овој струки имадем, недопушта ми излишне трошкове чинити.

ТРАЖИ СЕ.

Једна кућа у којој бољој улици Новога Сада, за куп је на ф. 5—6000.

У Новоме Саду близу пијаце, један стан са 3 собе, кујном и комором за дрва, одма да се прими или за 1. мај.

Један стан у Новоме Саду близу пијаце, са 2 собе, кујном, шпајзом и комором за дрва, од 1. маја.

Један стан ма у којој бољој улици у Новоме Саду, са 1 собом, кујном и комором за дрва од 1. маја.

Једна намештена соба за једног господара, у улици којој близу каменичке улице за 1. мај.

НУДИ СЕ.

Једна кућа у Новоме Саду на врло згодноме месту, са постојећом гостилницом, са грдном просторијом, засебном кућом за издавање под кирију, магацинима, шупом; продаје се под угодним условима.

Једна кућа у Новоме Саду близу пијаце, за обилишта удешена, продаје се за угодну цену.

Једна кућа за обитавање, са врло лепом воћном баштом у Новоме Саду, на лепом месту, продаје се по врло умерену цену.

Један стан у Новоме Саду подаље од пијаце, али лепој улици, са 3 собе, кујном, шпајзом и комором за дрва, издаје се под кирију од 1. маја.

Један стан у Новоме Саду подаље од пијаце, са 1 собом и кујном, издаје се под кирију од 1. маја.

Једна врло удесно намештена соба, подаље од пијаце, издаје се од 1. маја под кирију.

Једна цела кућа у Бегечу под кирију, са 1 дућаном, 3 собе, кујном и повећим подрумом, одма се издаје за годишњу цену од ф. 100.

За службе има доста прибележено, који траже и који нуде, са тога неналазим за вредно ни напомињати, у каквим својствима пријављени има, свако дакле, когод тражи или нуди какову му драго службу, нека се само на мене обраћа.

Властник, издаватељ и одговоран уредник др. Свет. Милетић.

Српска народна задружна штампарија.